

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Lvsitania.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66596)

fuērunt, atque his rebus magnam ab oppida-
nis gratiam inierunt.

PROVINCIA LUSITANIA.

Vingenti, & octoginta quinque
hoc anno in Prouincia Lusitania
socy fuerunt. Olyssipone in Pro-
fessorum domo sexaginta: in
Collegio D. Antonij quinqu-
ginta. Conimbricæ decem, & ducenti: centum
& quadraginta Eboræ. Brigantiæ viginti
quinque in Collegio Bracarensi quinque & tri-
ginta, in Portuensi Angrensi, Funchalensi qui-
ni deni. in Angolana sede duodecim, in Insu-
la Sancti Michaelis quinque, Madridij tres.
Desiderati sex. Cooptati in societatem vnde
quadraginta.

Domus Professa Olyssi- ponensis,

Olyssiponæ, vt in Vrbe amplissima, &
celeberrimo Europa, Indiæq; Emporio
nostri quoque suum, aut Dei potius negotium
bene gesserunt. Primum igitur Domestici om-
nes

nes, ut congregatio generalis bene ac feliciter eueniret, non modo precibus ac sacrificijs verum etiam voluntarijs corporum castigatio- nibus coeleste numen placare institerunt. Interim vero in aliorum vtilitatem, ac salutem industria collocata. Conciones frugiferae, confessiones salutare civibus & peregrinis fuerunt. Innumerabilia occurrunt; sed nonnulla ponam exempli causa, vt ex his quae dicuntur intelligi possint etiam, quae tacentur. Mercatori cuidam locupletem magnum auri pondus clam surreptum fuerat. cum furti auctores, & conscij penitus laterent; collata suspicio est in fontem, qui falso insimulatus, cum in vinculis teneretur, magnum tormentorum in quaestione, & supplicij, non modo fama periculum adibat, quod vbi cognouit vnus ex conscijs, qui etiam emolumentum particeps erat, nulla interposita mora nostrum adit sacerdotem ei; secreto rem demonstrat, mille aureos nummos, qui sibi obuenerant tradit, qua pecunia summa delinitus. Mercator a nostro sacerdote, innocentem illum e custodia dimittendum curauit. Alius qui incoesta quaedam illecebra irretitus a Diabolo (is coram se illi videndum praebebat se expedire prohiberetur, ducente Deo in eadem nostram deuenit. Quem cum tristem & cogitabundum animaduertisset noster sacerdos suspicatus id quod erat, hominem comiter ad confessionem elizuit, quae misero

illo

illi salutem attulit. Duo coniuges amplissimis familijs nati, adeo inueterato odio inter se dissidebant, vti desperata in perpetuum concordia, de diuortio agitarent. Horum efferratos animos vnus è nostris sacerdotibus Deo iuuante mitigauit; perfecitq; tandem vt veteribus offensionibus sempiterna obliuione deletis, in pristinam gratiam ac beneuolentiam redirent. Quo illustriores coniuges & discordia. etiam apud Magistratus, ac principes viros celebratior erat, hoc eorum reconciliatio, operaq; nostrorum plus admirationis atque approbationis habuit. Mater familias nubile puellæ quam domi habebat irata eam domo eijcere ad certum interitum constituerat; huic persuasum est, vt puellam apud se haberet. quoad eam confecta dote collocaret. Pudori, paupertatiq; honestarum mulierum, quæ ob vestitus inopiam in templum sacrorum causa venire non audebant, à nostris consulti est, eisq; vestimenta, atque alia subsidia curata. Virginum item multarum orbitati, famæ egestatiq; subuentum. complures inter coniuges reconciliationes factæ. Ciuium dissensiones sedatæ, pupillorum fortunæ defensæ, illecebræ peccandi sublata, salus multorum pene ab exitio erepta. Nauata etiam opera egris in valetudinarijs, remigibus, nautisq; in Nautibus, vinctis in custodijs, ipsis quoque elephantiacis qui in remoto à ciuibus loco versantur.

Hi

361 P R O V I N C I A

Hi omnes per nostros non modo pijs sermoni-
 bus, diuinisq; sacramentis, sed etiam rebus
 necessarijs subleuati. Ita ex hac quoq; fere
 hominum animi pretioso Christi sanguine re-
 dempti ad æternam beatitudinem conseruan-
 tur. Vnius sacerdotis inter omnes in hoc ge-
 nere virtus atque industria maximè enituit.
 Is quamuis ætate, atque authoritate grauis,
 innixus bacillo vicos in orbem obire, catechi-
 smi carmina per Urbem, & compita cum pue-
 ris decantare non erubuit. & modo in æde Mi-
 sericordiæ ad circumfusam egentium multitu-
 dinem, nunc in ipso foro ad colluionem baiu-
 lorum, fecemque vrbis, nunc ad seruorum
 Aethiopum (quorū ingens hic est numerus)
 barbariem verba facere consuevit, eosq; appo-
 sitis, salutaribusque præceptis instruere. Alias
 in publico ingenuos docet, maxima ciuium fre-
 quentia. Circumstant in equis principes ciuita-
 tis. nec solum attente audiunt dicentem, sed
 etiam tam salutare mortalibus institutum so-
 cietatis miris efferunt laudibus. Idem in arcē
 ad præsidium militum, multum comitat, mi-
 litarique licentia compressa, eos ad Christianā
 mansuetudinem, ad Diuini numinis metum,
 ad studium pietatis informat. Ad eam rem
 sodalitium instituit, cui, ut eos ad virtutem in-
 citaret, virtutis cognomen dedit. Quam hic
 Pater incolis utilis fuit, tam alter peregrinis.
 Hic natione Hibernus, & patriæ linguæ satis
 peritus

peritus populares suos omni ope iuuare instituit, simul ac Nauem aliquam ex Hibernia aut Anglia ad portum appulisse cognouit, eò se confert, vectores, nautas, nauarchos patrio sermone, & mira comitate deuincit sibi, inde sensim sermone, de religione illato, errantes in viam reducit, nutantes confirmat, instituit non modo ad veritatem, sed etiam ad virtutem ac pietatem. Nec labor inanis fuit. Quinquaginta numero depositis erroribus ad bene sentiendum numerum accesserunt. In his gubernatores nauium quatuor, Aliarum præterea nauium vectores apud eundem sacerdotem animos expiarunt, confessionibus ab in-eunte ætate repetitis. Illud autem maxime ex vsu gentis Hibernæ curatum, effectumq; est ut Hiberni a dolentes Olyssippone domicilium haberent, ubi piorum hominum liberalitate alerentur, & bonis artibus ac moribus instruerentur, quoad matura iam doctrina atque virtute populares suos iuuare possent. Princeps Albertus nautam Anglum ad nos misit Christianis institutis imbuendum. Is satis à nostris instructus animum confessione ablatum coelesti epulo pavit. Inde in grauem morbum cum incidisset, egregijsq; medicis adhibitis summa diligentia curaretur, adeò miratus est singularem nostrorum hominum humanitatem in ignotum hominem, ac peregrinum, vti palam dictitaret, vel id sibi ma-
ximo

ximo argumento esse, veram à nobis religionē
 coli, atq; tradi. Eadem nostrorum humani-
 tas compluribus ex eodem genere hominum
 salutaris fuit. Quorum alij sacramentis Ec-
 clesie rite susceptis obierunt, alij recuperata
 valetudine se ad nos contulerunt, & palam im-
 pietatem deposuerunt. Hibernus quidam am-
 plissimo loco natus pijs meditationibus apud
 nos se exercuit. Inde sua sponte ad aedem B.
 Virginis satis celebrē in summo Cynthie pro-
 montorij iugo sitam, millia passuum viginti
 ab vrbe maximè ardua ac difficillima, nudis
 pedibus contendit. Porro cum P. Ille Hibernus
 de quo ante dictum est, Iubileum à Clemente
 VIII. Pont. Max. concessum in Hiberniam
 per certum hominem ad Principes Catholico-
 rum misisset, occultis locis, ne ab Hæreticis impedi-
 rentur, aras statuisse, et è Catholicis xx. homi-
 num millia coeleste epulum rite inisse dicuntur.
 Impetrata etiā à Pont. max. potestas est dispē-
 sandi in ijs rebus quæ ius Pontificium Roma-
 næ sedi reseruat. eaq; potestas idoneis sacerdo-
 tibus permisa; quæ res illi genti maximo
 vsui fuit. Nec vrbes finibus setenuit, sed fo-
 ras peruagata est nostrorum industria. Aedes
 est B. Mariæ in promontorio ad ostium Tagi po-
 sita, antiqua religione, & miraculis inclyta.
 Huc certis anni temporibus maximi concur-
 sus mortalium fiunt: & sodalitates varis cum
 suis quæque vexillis, & crucibus quadrato
 agmine

agmine incedunt, atque in montis iugo circum sacram aedem pernoctare consuerunt. sed nuper, lapsis paulatim moribus, nonnullorum licentia eo progressa erat, ut in aede B. Virginis pernoctantes epulari, cum saltatricibus psallere, choros chorea; q; ducere non dubitarent. Hac re nostris nuntiata, eo ipso tempore duo e noctris sacerdotibus eò se se conferunt, ibi pro suggestu non semel in flagitiosam consuetudinem de die vehementius inuehuntur atq; ut coram peccandi licentiam, si quis auderet, comprimerent, noctem in somnem ante aram Virginis agunt partim orando, partim aduenas pijs narrationibus erudiendo, & ira diuini numinis territando. His rebus effecerunt, ut non solum sanctissimæ ædis religio altius in eorum mentes descenderet, uerum etiam ut plerique eorum apud ipsos conscientiam exonerarent. Dimissi etiam sacerdotes alij circum vicos, qui eadem societatis officia foris quæ domi præstiterunt. Sex è societate hoc anno in Indiam transmiserunt quos secundo cursu Goam tenuisse ex ipsorum litteris cognouimus. Quatuor cum præsidaria classe Ferdinãdi Tellij Præfecti rogatu missi, qui (dum Tellius Lusitanis classibus ex India, Brasilia, reliquisque locis venientibus aduersus Anglos piratas præsidio esse contendit) aduersa tempestate reditu interclusis, & longe ac late Oceano Atlantroq; peruage

ti nono demum mense Olyssiponem tenuerunt. Magna tam longo itineris circuitu, vel agendi uel patiendi materia fuit. Sed quoniam nihil dum eorum satis compertum est, res in proximum annum integra reseruatur.

Collegium Olyssiponense.

Lætus hic annus fuit demigratione ex ueteri Collegio in nouum Hæricus Cardinalis, is qui postea Regnum Lusitaniæ obtinuit, circiter duode viginti ab hinc annis uectigal in singulos annos quod satis esset ad Sexaginta socios alendos attribuit, & ingentes ædes maximè idoneo vrbiꝯ loco excitare coepit domicilio nostrorum, ac bonarum artium, opus omnino magnificum ac plane regium, cuius uel tertia pars quæ adhuc extructa & ornata est satis nobis ampla, & capax uideatur. Huc commigratum est V. Idus Nouembris, maxima & nostrorum lætitia, & gratulatione ciuium: nouumq; templum initiatum instauratione patrocini S. Antonij Abbatis, cui uetus ædes erat dedicata. Ut autem res celebritatem haberet, in dicta supplicatio est, in eam diem ad sacras reliquias ex ueteri æde transferendas; ac maximo apparatu, incredibilique bonorum frequentia peracta est. Eius ratio talis erat. Preibant agminibus in classes distincti inferiorum scholarum discipuli numero ad
duo.

duo millia, omnes cum accensis facibus coronati, & (quod maxime insigne fuit) vultu; omni que corporis motu ad modestiam composito. Philosophi deinde sequebantur. post hos ex Theologiae moralis schola ducenti sacerdotes partim lintea cyclade, partim sericis amiculis insignes. Diaconi deinde egregia veste adornati ibant, qui Diuorum simulacra, ac feretra duo magnifice. exornata humeris ferebant, quorum feretrorum altero sacra reliquiae continebantur, ex altero Beate Virginis effigies eminebat. vltimum ibat agmen nostrorum, & in extremo agmine Pater Rector sub pretiosa umbella Christi corpus aurea theca, inclusum praeseferebat, maximo nobilissimorum Ciuium numero prosequente; in quibus erat Patriarcha, idemque Nuntius Apostolicus in Lusitania, qui primus in nouo templo sacrum Pontificali plane ritu, ac ceremonia fecit. Inde fratres nostros omnes, ciuesq; cōplures, diuinis epulis pavit. Cæterum ne commoditas, ac præclara species, prospectusque ædium, vt fit, aleret licentiam, libertatemque viuendi, laxato domicilio domestica disciplina est magis adstricta; omnes & eorum qui praesunt imperio, & suo iudicio ac voluntate certatim desidiosum otium fugere, inutiles confabulationes vitare, odisse intempestiuas euagationes, identidem se ad Deum orandum colligere ceperunt,

ut ab initio, quod multis erat in ore, ipsi parietes cubiculorum, atque ædium recenti ad huc tectorio, societatis disciplina imbui viderentur; Nec domi solū, sed etiam in Gymnasio disciplina instaurata est. Multa enim ex præscripta in libro studiorum ratione introducta: non nulla etiam quæ ad confirmandos discipulorum animos pertinebant, in mores inducta, non sine admiratione, ac laude amicorum, ac bonorum. Itaque iam etiam primorum civium liberi, quibus antea difficilioribus ad omnia magistri utebantur, eis ad nutum obtemperant, et in literarijs certaminibus vsuque sacramentorum primas ferunt. Quamquam in viroque genere clientes B. Virginis, reliquis ita præstant, ut eos præclaris exemplis excitent ad studium eruditionis atque virtutis. Atque item ciues loci opportunitate inuitati frequentius quam antea nos adeunt, concionum confessionumque causa, & templum pariter, ac domus longe maiore quam antea, & frequentia civium, & splendore celebratur, dum alij conscientie vulneribus medicinam quærunt, alij molestissimos scrupulos sibi eximi volunt, alij nos de maximis rebus consulunt. vno res omnis notetur exemplo Homo satis opulentus hærebat dubius, utrum tria aureorum millia deberet alteri. Nec deerant è Theologorum, qui dicerent in re dubia licere ei sequi opinionem, quæ sibi magis expediret. At ille id consilium, non
 satis

fatis tutum ratus ad nos venit: vnum ex nostris consulit, de eius consilio totum illud æs alienum dissoluit. Itum etiam multum est in custodias ad vinctos iuuandos: Quibus sepe nostri solatio, & adiumento, semel saluti fuerunt. Orta erat rixa inter eos qui in custodia quadam asservabantur, ac auctis aliorum ac cursu partibus, arreptisque telis quæ cuique ira suggererat, internecino inter se prælio dimicabāt. Propterea quod nemini licebat ex eo loco vbi pugnabatur exire, & in tam insolito ac repentino tumultu custos carceris consternatus animo torpebat. Iam cædes fiebant multumq; sanguinis vtrinque fusum erat cum sacerdos noster non sine Dei numine interuenit, cuius interkursu, iræ mitigantur, rixa sedatur, pax iter eos, & gratia constituitur, ita noster cum alio consilio in carcerem venisset, alijs occurrisset rebus, & turbam in præsentia composuit, & ne iterum posset existere, in posterum prouidit.

Conimbricense Collegium.

Quatuor socij ingenijs, & ætate florentes ex hoc collegio abierunt, vt speramus in cælum. In his Gaspar Didacus Theologiæ auditor, cuius hæc præcipua ac propria laus fuit eubiculari solitudine, quoties liceret delectari, ibi cum Musis, & cum Deo consuetudinē habere, nullum pati punctum temporis officio

¶ A a 2 vacuus

vacuum præterire. Itaque hoc æquiore ani-
 mo diem obiit adolescens, quod florentis ætatis
 annos bene collocarat. Hunc secutus est An-
 tonius Milo Magister Grammaticæ etate iti-
 dem florens, sed virtute maturus. nam quæ
 res in nostris hominibus maximè laudari solent
 in eo summæ extiterunt. Primum eximia er-
 ga Sanctissimam Eucharistiam pietas, quam
 ille non modo oris habitu, in tanti mysterij
 usu atque cultu, sed etiam crebris, accensisq;
 sermonibus declarabat. Deinde religio in B.
 Virginem singularis. hanc enim ille semper
 in ore habere, huius sacros dies sanctissime
 agitare, huius de laudibus domi cum socijs, in
 schola cum Discipulis, foris cum ciuibus, cum
 rusticis, cum viatoribus prædicare identidem
 cõsueuerat. Quo in genere illud accidit ad me-
 moriam insigne. Sacerdos qui Miloni ad mo-
 riendum vicino de nocte aderat, ut illum B. Vir-
 gini vnice deditum esse cognorat, magnopere
 orare eum cœpit, ut vbi ad Dei Diuæq; Mariæ
 conspectum venisset, præcipuum quoddam sibi
 studium aduersus Deiperam Virginem impe-
 traret. Annuit ille, ac subridens. Præcare, in-
 quit, Deum Pater, vt quod ais mihi contingat
 ne tu me promissi non immemorem dices. Ne
 multa? illo mortuo, sacerdos iam promissi obli-
 tus, nihilo secius sui postulati fructum cœpit
 maiorem in dies flammâ crescere sentiebat in
 pectore, ac studium B. Virginis omni ope colen-
 da.

da. Miranti quid esset venit in mentem, & postulati sui et promissi Milonis. His rebus accedebat animi demisso, & Christiana humilitas in Milone incredibilis, quæ efficiebat, ut summa alacritate ac diligentia obiret ea ministeria, à quibus quòd minus speciosa videantur, vulgo homines ab horrere solent. Ille Urbis compita circumire acclivi, & æstusosa via; ille plebem malè feriatam ad catechismum in templum corrogare; ille ad rei apparatus, symphonicos, vexilla auro fulgentia, aliaque eiusmodi comparare. Denique adeò cupidus ac studiosus erat instituti, rerumque societatis, ut summo studio omnia undique colligeret, quæcunque siue ad Dei gloriam siue ad hominum salutem pertinere existimarentur. Quæ cuiusque collegij initia fuerint, quæ incrementa societatis, qui Euangelij lumen attulerint Barbaris, quas quisque gentes ad Christi fidem traxerit, qui pro religionè mortem appetierint qua occasione, quo mortis genere, quo anno, mense, die. Hæc ille diligentissime conquisita in commentarios coniecerit, qui commentarij magno vsui esse poterunt, si quando conscribetur societatis historia. His igitur Antonius Milo virtutum præsijs septus ut ad Deum, Deique Parentem, quam eximiè coluerat. Pro quatuor hisce, quos desideratos diximus quatuor, et viginti bonæ indolis adoloscens ad nos accesserunt, supplementum sane copiosum collegij. Hi

cum reliquis Tyronibus, qui in probationis Decimo collegij ædibus adiuncta de more exercentur, et cum Tyronibus identidem veterani dimissionis & paupertatis studio certant. Plerique eorum pannosi, atque impransi foris ad ianuam ædium nostrarum expectant, dum emendicatis ab ianitore ciborum reliquijs vna cum pauperum grege humi cubantes, laute scilicet epulentur, has quippe illi delicias cum exquisitissimis delicatorum hominum epulis non comparant. Inuenti etiam sunt, qui emptorem in forum & circum officinas secuti res ab illo in vsum domesticum nostrorum coemptas vt ollam, palam, et alia eiusmodi, domum deferrent. omnino in eam curam incumbitur, et quoniam hoc collegium non solum huius provincie, sed etiam Aethiopiæ, Indiæ, totiusq; pene orientis seminarium est, qui in eo versantur, tales sint vnde ab ijs ad quos deinceps mittentur, omnium petantur exempla virtutum. Gymnasium, & doctoribus, & discipulis maxime floret. amplius quatuor, & viginti è nostris in docendi munere versantur. Auditores domestici amplius octoginta, externi ad duo millia censentur, est autem ingeniorum laus, et doctrina, virtutisq; fructus tanto numero par qui sane redundat in huius regni, non emolumentum, modo sed etiam salutem. Hinc potissimum exeunt, qui iuri diuino alijsq; publicis muneribus præsent. Quo magis desudat nostr-

strorum magistrorum in his ad virtutem
 pietatemque conformandis industria. Nec
 parum negotium adiuuit Alfonsi Albica-
 strij Conimbricensis Episcopi singularis erga
 nos beneuolentia, ac rerum nostrarum tute-
 la, maximeque Gymnasij. Quæsitorum
 quoque de religione iudicium ad Societatis no-
 stræ commendationē valuit plurimum. Namq;
 hi & consilio, & opera nostrorum multum
 vtuntur. Quorū enim reorum fidem suspectam
 aut superstitionem ignominia notandam iudi-
 carunt; hos nobis instituendos tradere consue-
 runt. nec defuit fructus. Ex his complures ad
 meliorem vitam adducti. octo ad rogam vsq;
 deducti, et ad spē aternæ salutis erecti. Aegri
 quoque & moribundi senserunt opem nostro-
 rum; vincti & sacris mysterijs, & rebus ne-
 cessarijs subleuati sunt. In quo genere illud et
 ad memoriam & ad exemplum illustre. Pri-
 mores Sacerdotes, ac Magistri authoritate
 præstantes, per urbem sine pallijs cibaria in cu-
 stodias deferre consueuerunt, mirante simul &
 approbante Ciuitate.

Hæc domi, illa foris. Duodecim è nostris in re-
 gionem proximam (ea ad septentriones versa
 inter flumina Tagum ac Durium interiacet)
 missi. Hic incredibile est quantopere hi rem
 Christianam adiuuerint. Populorum quos adie-
 runt vitia, prauas consuetudines, superstitio-
 nes; pactiones iniquas, calumnias corruptelas

Ma 4 iudi;

iudiciorum, factiones, discordias vel sustulerunt, vel minuerunt. Ciuium, oppidanorum, rusticorumq; liberos libertas mancipia Christianae disciplinae summam docuerunt. Itaq; omnis vœcordibus cantilenis, viæ, tectaq; pijs canticis personabant eaq; res non modo idiotarum aures permulcebat, sed etiam ciuium animos ad officium excitabat. Actum cum Præsidibus locorum, ut pauperum cause maturius cognoscerentur, negotia expedirentur diligentius. Vinctis præterea, & egris, cibaria, pecunia, vestes palàm sunt emendicatę. Egentibus summa amplius ducentorum triginta aureorum distributa: iisdem in Hospitijs Misericordię lauta sæpè conuiuia nostrorum impulsu data, & discumbentium mensis nostri, ac nobilissimus quisque ministratio. Grandis itē pecunia, ac prædia nonnulla dolo malo possessa ad iustos Dominos rediere, falsa testamenta rescissa, lites inexplicabiles sublata, fama bonorum consultum, cædes & facinora prohibita à pellicatu, incestu, latrocinio plurimi abducti. Veneficorum ac sagarum fraudes prestigięq; patefactę, & exterminatę, ita multi populi lustrati haud minore eorum vtilitate quam labore nostro, laboris vero fructum laborantium modestia ac patientia commendabat. Circum oppida cursantes longiora sepe itinera pedibus conficiebant, & æstuando, esuriendo, sitiendo, vigilando, concionando, confiscentes

tentes

gentes audiendo, concursando nulli rei deerant, quæ ex vsu diuinæ gloriæ, aut humanæ salutis esse videretur. Quæ in his generibus præclara acciderunt innumerabilia sunt, nos ex omni numero vnum atque alterum exempli causa diligemus. Factiosi quidam iam diu capitali odio à suo Episcopo dissidebant. Serpebatque in dies latius malum, non sine pernicie ignominiaq; multorum. Id vbi cognouit noster Sacerdos, quoniam inueteratum erat malum, non nisi præparatis ante animis medicinam faciendam existimauit. Itaq; in concionibus, quibus illi ipsi discordiæ authores aderant, rem dissimulando, quoties se occasio offerebat, in odia, discordias, factiones, seditiones acriter inuehi, harum rerum quas vere pestes ac venena ciuitatum appellabat multa & grauiâ incômoda inculcare; omnes ad pacem ad concordiam, ad humanitatem ad beneuolentiam impellere institit. cùm quotidie aliquid proficeretur, ad extremum ipsa feria quinta sanctæ hebdomadæ vt negotium bene maturum visum est, & tempus ipsum adiuuare, manum admouit. In concione de sanctissima Eucharistia sermonem ingressus de singulari ac plane diuina caritate, quæ tam admirabile in uetum excogitasset ad homines, & cum Deo, & inter se amore deuinciendos, ita auditorum omnium animos permouit, vt ipse factionis, ac seditionis princeps templo egressus recta ad Antistitem contenderet, ac flens ad eius pedes se se proijce-

proijce-

proijceret, tantiq; sceleris veniam peteret. ita cum Episcopus magnis paterni amoris indicijs complexus cum illi, ac reliquis seditiosis veniam liberaliter dedisset seditio plane sedata est, pax & concordia inter eos constituta. Pari ferme ratione in alio oppido graues ac perniciose inimicitiae sublatae. Duo ciues summo loco nati ab altercatione & certamine irarum ad arma venerant, horum alter in rixa graues acceperat plagas, qui vlcisci iniuriam omniratione conabatur: Suos vterque cognatos, clientes, amicos suas in partes trahebat, inter hos odijs, inimicitijs, contentionibus decimum iam annum certabatur; tantumq; incendium, neque ipse Episcopus, neq; alij summae auctoritatis viri extinguere, aut sedare poterant. Eo loci res erat, cum sacerdos noster interuenit qui de tota re certior factus, dissimulato pacificationis consilio, in vtriusque partium ducis familiaritatem se insinuare cepit, pacis & concordiae commoda, illustria reconciliationum exempla commemorare, feroces animos appositis sermonibus permulcere. Deniq; vbi satis res calere visa est, adit sacerdos eum, qui quod laesus fuerat, aegrius ad pacem adduci posse videbatur. Hunc igitur comiter affatus per ambages magna, inquit, mihi lis tecum intercedit, vir clarissime, & ille quae tandem? (inquit) nam mihi certum est litem perdere potius, quam vt tecum litigem. Tum no-

ster

ster accipio (inquit) omen. lis autem hæc est,
 ut deponas aliquando inimicitias à quibus de-
 cimum iam annum periclitatur ciuitatis salus
 ad hæc cogitabundus hæsit ille paulisper, de-
 inde exhilarata fronte, age, inquit, quoniam
 liberalis esse cæpi, nolo quicquam litium me-
 cum habeas. Tum data dextera, en inquit, me-
 am tibi obstringo fidem, per me non staturum,
 quin pax conueniat. Sacerdos ergo hoc pro-
 misso admodum lætus collaudata eius animi
 magnitudine, confestim alterum conuenit, rem
 demonstrat, magnopere orat, ne se ab aduersa-
 rio humanitate, & mansuetudinis laude vin-
 cipiatur, Facile ei persuasum. Itaq; po-
 stero die ambo ex composito in hospitium no-
 stri sacerdotis conuenerunt cum magna cogna-
 torum, amicorum, & clientum manu. Ibi co-
 ram uiris grauissimis alter ab altero veniam
 petunt, atq; inter se amicissime complectuntur:
 inde in templum progressi ad concionem, quã
 noster habiturus erat sub oculis omnium sellis
 iunctis pariter confederunt, ea species pruden-
 tissimo cuique eiui elicuit lacrymas, propte-
 rea quod viderent quanto metu ac periculo ef-
 set ciuitas liberata. Hæc dies sermonibus om-
 nium celebrata mirifice auxit opinionem so-
 cietatis. Itum est etiam ad pagos sitos sub radi-
 cibus montis Herminij, stella montem vulgus
 appellat. Ibi sacerdos cum fratre intendenti-
 bus se tenebris cum incolæ ex agris domum re-
 uertis-

uertis-

uertissent, vicos obire cœpit, & alter tintinnabulo attentionem. cœciliabat, alter clara voce, & ad permonendum inflexa pronunciabat ut supplices pro mortuis, qui in purgatoria sede vitæ delicta luerent, semel orationem Dominicam, & salutationem Angelicam recitent. Ex inde ambo plebem in opportunum locum conuocatam catechismum edocebant. Habuit ea res admirationem, commendationemq; multorum. Matres familias ipsæ prospectantes de fenestris, Angelos societatis (sic enim nostros appellabant) aduenisse inter se gratulabantur. Ad confitendum maximi sunt facti concursus, satis constat duorum mensium spatio, sacerdotem nostrum cœfessiones ad septingentas quinquaginta excepisse. In his totius vitæ fermè trecentas. Multum etiam operæ positum in discordijs sedandis. nec frustra, amplius quingenti ad concordiam reuocati. Quo in genere illud in primis memorabile euentus ac prodigijs nonitate. In pago quodam noster sub noctem verba faciebat vð vulgus comperit habebat esse in concione non neminem, qui inducere in animum non poterat, ut ignosceret inimico. Ergo in similtates implacabiles, hominesque iniuriæ tenaces, atq; vltionis avidos acerrime inuehi, cœlestes iras, inferorũ cruciatus, ac tormenta munitari cœpit, omnia eo spectabant, vt obstinatum illius animum, flecteret, nec tamen ille cedebat. Ecce autem

cum maxime cælestes iras noster denunciaret, repente cælum serenum (sub dies gerebatur) visum debiscere, flammarumque globi ingenti strepitu per aerem ferri: æter horrendo fragore, tecta solumque insolito terræmotu concuti. quod quidem prodigium eodem tempore tota Lusitania extitit, sed per opportune accidit, ad durum illud pectus emolliendum. Nãq; omnes qui aderant, ultimum humani generis diem adesse rati cum lacrymis, & clamoribus diuinam clementiam implorare debitasque delictis suis pœnas depræcari cœperunt. His igitur rebus obfirmatus animus tandem pertinacia destitit, & quasi cælesti voce iussus ad concionatorem accurrit, atque ad eius pedes prostratus summis precibus petere contendit, ut statim se cum inimico reconciliaret: semet sue salutis gratia ad omnia paratum descendere, ita pax inter eos conciliata cæteri quoque ut quisque aut alterum offenderat, aut alteri offensus erat, prodibant in medium, & se mutuo complexantes in gratiam redibant ita naturæ author prodigijs cælestibus ad multorum salutem est usus.

Eborensē Collegium.

HOc demum anno ædificium olim ab Henrico Cardinali, qui deinde Rex fuit, concionatorum nostræ fidei creditorum domicilio destinatum

tum

rum ad fastigium perduximus. Placuit tantum
 beneficij memoriam precipua celebritate insi-
 gnem facere: nouamq; domum, ac Domesti-
 cos Deiparæ Virginis fidei, tutelæq; commit-
 tere. Itaq; quoniam suberat dies, B. Mariæ
 ab Angelo salutatae sacer, eo ipso die in eade
 sacra maximo apparatu Collegij Rector, magi-
 strique omnes numero ad septemdecim conue-
 nerunt, ibi sex iuuenes ex omni discipulorum
 numero delecti, certisq; de more insignibus or-
 nati, post sumptam Eucharistiam, Deo Recto-
 rique nostræ Academiæ (qui idem est Rec-
 tor Collegij) solenni iureiurando, ac cerimonia
 suam fidem obstrinxerunt, Grauis inde ac lucu-
 lenta ad discipulos (y sunt amplius mille quin-
 genti) reliquosque qui ad nouum spectaculum
 frequentes confluxerant, oratio habita de Hæ-
 rici Academiæ conditoris laudibus, eiusq; præ-
 claro consilio in illo discipulorum contubernio
 Academiaq; condenda. Auditus est orat or
 secunda admurmuratione, clarissimique Prin-
 cipis consilium pariter ac nostræ societatis con-
 stitutum omnibus ordinibus valde probatum.
 Maxima est apud nos omnes regionis huius
 Transagane incolas de huius Academiæ sa-
 pientia opinio. Itaq; complures huc tanquã
 ad oraculum consilij causa ventitant. Iudici
 qui grauissimo anathemate diu implicatus
 nullam se expediendi rationem inuenire potue-
 rat, facilis via demonstrata est, Alterius quoq;
 salute

saluti consultum, qui muliere, cum qua sibi ius coniugij non erat, contra ius fasq; in matrimonium ducta, plures ex ea liberos susceperat. Huic Episcopus nostro sacerdote deprecante cūcessit, vt remotis arbitris, eam in iusto, ac legitimo matrimonio sibi collocare posset, & cecidit res peropportune, ille paucis diebus est mortuus ac tanti beneficij memor Deo ac nostro sacerdoti gratias agere in ipsa morte non desistebat, bonæq; spei plenus decessit è vita. Parthenia sodalitas, & numero, & pietatis studio augetur in dies Christianæ disciplinæ summa rudibus, impensius tradita est, & pueri premiolis allecti. Discipulorum probitas ex vno exemplo intelligi poterit. Vnus è nostris discipulis, ab impura muliere ad flagitium frustra sollicitatus, ac per vim comprehensus pallio relicto profugit, vt Iosephi illius Patriarchæ renouaret vetus exemplum. Complures ex nostræ disciplinæ alumnis, perfectæ absolutæq; vitæ genus meditantur ex hoc numero quindecim se ad nostrum cætum aggregarunt. Sex è nostris ad tria finitima oppida per magni ieiunij tempus contulere se se, Qui concionibus habendis, audiendisq; confessionibus multa vitia ex oppidanorum moribus exemerunt, plurimi etiam ex vicinis pagis concionis, confessionisue causa ad eos confluxerunt. Nec fructu caruit labor, confessiones complures à vigesimo trigesimoue anno,

multæ

multę à prima pueritia sunt reperita. Magna
 vis pecunię iustis dominis restituta, multis
 locis sacrę sodalitates, vel instituta, vel in-
 staurata. Mulier quam Diabolum per speciẽ
 sanctitatis varijs spectris atque artibus ludi-
 ficabatur, confessionis beneficio liberata. Ru-
 dimenta vero fidei pueris atq; idiotis homini-
 bus tanto studio inculcata, vt satis cõstet plus
 inde emolumentum, quam ex concionibus in po-
 pulos redundasse offensiones item ac simulta-
 tes etiam inter proximos sublata. Filio pa-
 ter og morum peruersitatem infensus eum do-
 mo eiecerat, & fratres metu patris, suo non so-
 lum colloquio, sed etiam congressu prohibe-
 bant. Noster sacerdos, cum rem suscepisset, ita
 cum transegit, vt filius petita venia, patri ob-
 temperaret, pater condonata contumacia, filiũ
 domum reciperet. Cœdibus etiam obuiam iũ-
 ritum est. In oppido quodam duę nobilium fa-
 ctiones inter se odijs armisq; certabant obsti-
 natis ad vlciscendum animis, vt ciuitati cer-
 tum exitium impediret. At partium duces no-
 stri concionatoris oratione adducti, positis ar-
 mis in forum, vbi sepe inter se depegnauerat,
 conuenerunt, ibique populo inspectante, atque
 gratulante in gratiam redierunt. Mulieri quo-
 que viduę persuasum est, & viri sui interse-
 ctoribus ignosceret, ageretque cum Magistra-
 tibus, ne in homicidas illos grauius animaduer-
 terent. Porro Matrona Eborensis e prima no-
 bilitate

litate, moriens amplius quinque aureorum milia nostris reliquit.

Collegium Portuense,

Singularis Portuensium amor in societatem sociorum officijs augetur in dies magis. Nam vt a communibus abeamus, nostri sepe numero commearunt ad hospitia leproforum vt pene desperatam corporis valetudinem celestibus animi subsidijs solarentur. Multos, quorum salus falsis criminibus in discrimen erat adducta, periculo eximerunt. Consilia vlciscende per eadem iniuria discussurunt, pace inter inimicos constituta. Duo ciues nobile genere nati ex altercatione irarum die locumq; certamini dixerant. Horum alter seruū suū subornarat, vt propter eū locum, vbi pugna fuerat erat, in insidijs subsideret armatus, quō aduersariū si forte is superior esset, ex insidijs adortus occideret. Huc igitur ex cōposito cū ventis esset constituta die, sine arbitris inter se depugnare cœperunt. Seruus vt iussus erat, ex occulto pugnae euentum speculatus, vbi animaduertit dominum esse inferiorem, repente à tergo exoritur, & heri sui aduersarium grauiter in capite vulnerat incautum. Quo vulnere cū ille corruisset, pro mortuo relictus finem certamini fecit. At ille percurato deinde capitis vulnere, animo saucius tam atrocem iniuriam

Bb atro-

atrociter vlcisci statuit. Sed nostri sacerdotis oratione mitigatus dolorem suum Deo, inimico iniuriam condonauit. Alter Ciuis multis presentibus colapho percussus ab altero, percussoris sanguine eam maculam delere statuerat. Iamq; cognatos ad arma, cædemq; concitauerat, cum nostri sacerdotis hortatu, non modo consilium cædis, sed etiam odium deposuit. Nec sat habuit inimico priuatim ignoscere, sed vt reconciliatę gratiæ fidem ciuibus faceret, cum eo qui modo inimicus erat, urbem familiarissime circumijt, maxima admiratione ac letitia bonorum. Subuentum est præterea, rerum capitalium condemnatis, quo in genere quiddam accidit in primis memorabile, vel sceleris vel supplicij nouitate. Homo quidã ferus, ac barbarus inauditam antea sceleris immanitatem ausus inimico interfecto cutem detraxerat, vt non solum vitam eriperet, sed etiã mortui cadauer deformaret. Non diu latuit tanti author facinoris comprehensus conijcitur in arctiorem custodiam, catenis vinctus tenetur. Ibi tum ille, dum causa eius agitur, impendenti periculo territus consilium coepit supplicij, cruciatusq; minuendi, simulatione eximie pœnitentiæ, ac sanctitatis. Igitur inedia corpus macerare, à carne perpetuo abstinere, cibaria pauperibus impartire, assidue Deum orare, suspirijs, gemitu, lacrymis incredibilem animi dolorem declarare. D. Hierony-

mum saxum cruentatum tundendo pectus imi-
 tari. Sed nihil simulatum diuturnum. simulac-
 pronunciata Iudicum sententia suspendio sibi
 monendum esse cognouit, redijt ad ingenium.
 Statim integumentis simulationis exutus osten-
 dere cœpit quale ac quantum monstrum sub illa
 sanctimonie specie latuisset. Ergo inflamma-
 to ore, ardentibus oculis, fanatica corporis ia-
 ctatione fremere, furere, debacchari, Diabo-
 los inuocare. Deum ac Diuos execrari, sacro-
 sancta mysteria irridere, denique vllum esse
 Dei numen negare, omnibus qui aderant ex
 rei nouitate stupore attonitis. Accersuntur
 propere nostri, alijq; viri litteris ac religione
 præstantes. Confestim igitur aduolant, pro se
 quisq; blanda oratione permulcere efferatum,
 animum argumētis ac rationis coarguere eius
 lingue temeritatem conantur. At ille quam-
 uis conuictus rationibus teneretur, nihil omni-
 no de amentia remittebat: ac nihilo secius que
 dementer effutiuerat, maiore dementia confir-
 mabat. Cum nihil proficeretur, res defertur
 ad iudices, qui ab homine simulatore illa sub-
 dole iactari querendæ moræ supplicio existimã-
 tes, protinus eum ad supplicium duci iubent;
 nec dubitabant quin ille hac spe lapsus ad pa-
 tibulum præsentis terrore mortis ad sanitatem
 mentis esset reuersurus. At ille exerta lingua
 & paxillis alligata, vt eius violentia coërce-
 retur, ductus ad supplicium, perseuerabat in

amentia. Ad vltimum cum expedita linguæ
 iam deturbandus esset e schalis, sacerdoti no-
 stro, qui eum nunquam deseruerat, enunciauit,
 se quidem de religione ab eis non dissentire, sed
 nolle a Diabolo deficere, cuius causa ita à Chri-
 stiana religione defecisset, vt pacisceretur cum
 eo perpetuam seruitutem, pactumq; suo Chi-
 rographo & sanguine consignasset. Hæc cum
 diceret, deiectus e schalis malus male periit.
 At plebs quæ ad spectaculum frequens con-
 fluxerat immanitate sceleris, & scilicet per-
 tinacia impij sacrilegij; capitis accensa, vt eū
 qua par erat ignominia afficerent, spirantem
 adhuc & pendentem de patibulo certatim la-
 pidibus appetere; sarmenta, & aseres de ta-
 bernis raptos circumdare, ignem subijcere ce-
 perunt semiustulatum inde cadauer proiecerūt
 canibusq; dilaniandum reliquerunt, à quibus
 ita absumptum est, ac dissipatum, vt ne os qui-
 dem eius vllum compareret. Quæ res documē-
 to fuit quibus apud inferos supplicij animus
 enactaretur eius, cuius cadauer tam scædum
 in modum dilaceraretur. Et si autem insana-
 bili pertinacis animi morbo mederi nostri non
 potuerunt, tamen intellectum est, non meden-
 tium incuria, sed agri pertinacia, tanto ma-
 lo factam non esse medecinam.

Colle.

Bracharense Socij in vrbe Hispanorum Pon-
tificum antiquissima, ac primaria sede,
vbi præter nostros nulli sunt cœnobitę, plusquã
pro numero laborarunt. Magni ad eadem no-
stram fiunt omnium ordinum concursus concio-
num, sacramentorumq; causa. Consuetudo
catechismi aliquandiũ intermissa maiore stu-
dio reuocata est. Magnopere iuuat negotium
egregia vexilli pictura, & præmiola data vi-
ctoribus. Atque item Archiepiscopus ipse
cum puerilibus certaminibus non spectator so-
lum, sed etiam hortator, laudatorque interfuis-
set, magnam sua commendatione huic rei tri-
buit authoritatem. Nec exigua Gymnasio fa-
cta est accessio. Discipuli creuerunt ad nume-
rum mille ducentorum. Scholæ cum ceterorũ
auditorum tum verò Partheniorum Sodalium
studijs florent. Nec parua dictu res nostrorum
in tuenda iuuentute diligentiam Ciuitati pro-
bavit. Cuius erat hand obscuro loco natus sed
ludo lucroque deditus. is cum se in nostrum
Gymnasium insinuasset, discipulos quibus ali-
quid pecuniolæ esse cognorat, ad ludendum pol-
liciebat, eosque homo veterator inanes dimitte-
bat. Quare cognita Præfectus Gymnasij rem
ad Vicarium defert, eius iussu vaser ille lusor
à licitoribus comprehensus in custodiam tradi-
tur. pecuniam omnem ludo male partam red-

dere pueris cogitur, vulgata deinde res est, &
 cum nostræ discipline ac vigilantia laude mul-
 torum sermonibus celebrata. Interim etiam
 ciuibus Societatis officia præstita. Ciuis no-
 bilis erat, qui accepta ab altero alapa, vt tan-
 tam contumeliam condonaret, nullius autori-
 tate, ac precibus adduci potuerat, huic tandem
 à nostro sacerdote persuasum est, vt faceret quod
 palam affirmarat, nunquam se esse facturum.
 Alter quod soluendo non esset in carcerem da-
 tus, vbi cognouit sibi es alienum à creditore
 condonatum, & ipse nostri sacerdotis hortatu,
 inimico iniuriam condonauit vir bonus haud
 magnare, ob es alienum in custodia habebatur
 is suasu cuiusdam e nostris, vt hoc sibi depo-
 poscit muneris quoties litaniæ in sacello re-
 citandæ essent, ipse reliquis præiret, id ip-
 sum ad libertatem magno illi vsui fuit.
 Paucis diebus ductus in carcerem est vir nobi-
 lis, & copiosus in primis. qui cum litaniarum
 supplicationibus de more interesset, canora præ-
 euntis voce mirifice delectatus, diligere eum
 cœpit cognitaque deinde causa cur is in carce-
 re teneretur, pro hoc ita spondit creditoribus
 vt eum liberum abire paterentur. Quidam
 amplissimo loco natus, verèq; magnificus vi-
 cem miseratus ciuis pauperis, qui nobiles fi-
 lias complures habebat, nostrorum hortatu,
 duas ex his in sacrarum Virginum coetum col-
 latis, in singulas mille aureis dotis nomine co-
 optandas

optandas curauit. In coniugijs quoque vel
 conseruandis, vel corrigendis cpera præclare
 posita. Coniuges duo graui inter se odio dis-
 sidentes summa ope diuortium facere conaban-
 tur, qui ab vno e nostris reconciliati sunt in-
 ter se, & in pristinam gratiam restituti. Con-
 tra curatum, vt sex coniugum paria, quorum
 nuptiæ incæstæ erant, sublatis impedimentis
 rite connubia inirent. Pater familias homo
 ferus ac dissolutus, cum à filia moneretur, ut
 pellicem, quam magno eum famæ, ac rei fa-
 miliaris damno apud se habebat, domo eijceret,
 ita exarsit iracundia, vt ipsam filiam exturba-
 ret. Verum deinde nostri deprecantibus, ita
 mens eius conuersa est: ut recepta filia pellicem
 exigeret. Quatuor è nostris latrones duos ad
 supplicium æquo animo perferendum cohorta-
 ti sunt vario euentu. Nam cum ambo pariter
 ducerentur ad patibulum. alter horum quasi
 bonus ille latro Christi socius pœnam illam
 quam suis sceleribus debitam feteretur, haud
 inuitus luebat. contra alter instar illius mali
 latronis maledicta in iudices iacere, testes exe-
 trari, suam innocentiam prædicare ad Dei Tri-
 bunal appellare non desistebat, cum & in via
 & ad patibulum iactauisset, carnifex plura in
 eam sententiam dicere incipientem, religato
 ad stipitem fune, descalis hominem detrudere
 maturat. Miras deinde res traditur, memo-
 randum vtique diuinæ vel clementiæ, vel pro-

videntia argumentum, paulisper nefarius latro pependerit, cum subito restis abrumpitur. ipse corruit semiuiuus. Dum nouus paratur laqueus, nostri egre scilicet propter hominis inuisam maledicentiam; sed tamen paululum moræ supplicio impetrarunt. & cum illo, ut ad sanitatem mentis reuerteretur agere cœperunt. Haud surdis auribus dicta, confestim ille scelus agnoscit suum, & quamuis quassa voce vix proximis exaudientibus, reuocat ea quæ in indices, testesq; dixerat. Inde naturæ, ac legibus debitum soluit, immortalis Dei munere in ipsa morte à sempiterno interitu uindicatus.

Brigantium Collegium.

Brigantia Vrbs est in finibus Lusitanie, Legionensi Hispaniæ regno, itemq; Castulonensi proxima. Itaque facultas transeundi in finitimum regnum, eludendiq; leges ac iudicia admissio scelere, olim impunitatis spe ciuium alebat audaciam. Iamque ius & leges iacebant, vis & arma dominabantur; vix alibi magis apparuit, quid valeat disciplina. posteaquam nostrorum publicis priuatisq; sermonibus efferati horum animi mitigari sunt capti, & sacramentorum vsu ad humanitatem mansuetudinemq; christianam informari, mutata plane est Vrbs facies. tantusque ex ea re in nostros ciuium amor extitit, ut vulgo nos patrias

erig sua patres appellent. Quam ob causam
 omnia societatis officia adeo grata illis acci-
 dunt, vt nihil magis. Et nouares hoc anno no-
 strum laborem his vtiliorem effecit. Deprehensa
 est non parua Iudeorum manus, quæ in hanc
 Urbem quasi in regni sentinam confluxerat.
 Quibus carcere, exilio, bonorum spoliatione,
 multatis, ciuitas cura, metuque releuita est.
 Itaque euenit, vt hac peste hominum expulsa,
 atq; exterminata, ex nostris laboribus fructus
 vberiores proueniant, Quippe tanti sunt ad
 concionem concursus, vt p̄ hominum multi-
 tudine vix liceat concionaturo ad suggestum
 perrumpere, Christianæ discipline rudimenta
 magno labore, pari fructu, pueris inculcata.
 Ad quorum diligentiam acuendam, bini ex
 us qui longe industria reliquis præstarent, spe-
 cioso titulo decorati sunt, apparatus, plaususq;
 & gratulatione popularium non vulgari. Ho-
 rum parentes amplissimis familijs nati equos
 phaleratos, insignemq; famulorum comitanti-
 ad templi nostri valuas eis præsto esse iusserunt,
 vt ad publicam letitiam cum hisce insignibus
 per urbem veherentur, sua quoq; laus, suumq;
 decus Gymnasij nostri discipulis fuit præsertim
 verò sodalibus B. Mariæ. Ab his Dialogus in
 scena datus, non incunditatis magis plenus,
 quam vtilitatis, adeo spectatores omnes sunt
 ad litterarum, virtutumq; studium inflamma-
 ti. Nec minus foris, quam domi ciuitas à no-
 stris

stris

Aris adiuta. Breuitatis causa summa capita
 perstringam. Inimicitiarum causæ sublata,
 pellices eiectæ, anxie conscientie sedata: debi-
 ta à Creditoribus, aut concessa, aut in opportu-
 num tempus dilata, sed præcipuus fructus ex
 iniuriarum condonatione perceptus. Cuius ho-
 nestus in amicitiam recepit eum à quo grauif-
 simam contumeliam in conspectu magistratuum
 acceperat. Alius qui cum medico Ciuitatis
 inimicitias gerebat, in grauem ac periculosum
 morbum inciderat, iamq; medentis ope desti-
 tutus erat morti proximus, cum nostrum sacer-
 dotem confessionis causa accersiri iubet. Is de
 omni re certior factus Medicum adit Christiani
 officij hominem admonet. Quid multa? ad egrum
 adducit, eique reconciliat, & breui reconci-
 liatæ gratiæ fructus extitit, æger fideli sedu-
 laq; Medici opera vsus paucis diebus ex mor-
 bo conualuit. Nec nostrorum rusticatio huius-
 modi officijs vacauit. Prædium est huius Col-
 legij per amoenum ac salubre, quo Magistri
 quotannis in aestiua mittuntur. Hic igitur cū
 essent, nuntiatum est, incolam pagi vicini vi-
 rum rusticanum ex obitu fratris, qui fulmine
 ictus interierat, tantum percepisse moeroris, ut
 ipse non longe ab interitu esset, hunc enim de-
 creuisse voluntaria inedia sibi mortem consci-
 scere, nullisque domesticorum, amicorumue
 præcibus sententia dimoueri potuisse: iam eò
 rem esse adductam, vt parum videretur abesse,
 quin

quā eum animus viresq; deficerent; confestim profectus eo vnus e nostris, offendit hominem collapsum, nec iam compotem mentis, cognatos autem domestico luctu occupatos? Tum nosser inuiti eorum lamentatione obiurgata, onas sordilia celeriter afferri iubet, et rustici ore per vim diducto ipse vitellos ouorum saccaro inspersos in os inserit. Haud ita multo post, ille redcūte animo circumstantes cœpit agnoscere. Tum nosster. Heustu, inquit, Dei beneficio es modo ereptus ex orci faucibus. Vide etiam atq; etiam quid agas. Si voluntaria fame perieris, corpus tuum inhumatum projicietur, animus apud inferos æternis pœnis maclabitur. Hac illa denunciatione permotus insania destitit, ac pagus omnis hoc caritatis officium laudibus in cœlum extulit.

Collegium Funicale, & Angrense, Sedesq; Angolana.

Funicali tanta concionum sacramentorumq; causa ad nostram ædem confluit multitudo, vt templum satis capax augeri oporteat. Harum autem rerum multiplex perceptus est fructus; vestis & pecunia à ditioribus liberally collata in vsum pauperum, quibus rebus multarum etiam Virginum pudori pupillarumq;

rumq; solitudini subuentum. Plurimi, e flagitiorum cœno extracti, Vni, qui specie iusti coniugij ex concubina liberos genuerat, consultum existimatione salua. Grauis ac periculosa discordia inter sacerdotes, & iudices non in præsens modo tempus sed etiam in posterum sedata. Episcopus ita nos diligit, & obseruat, nihil vt nostris negandum putet. Itaque cum de certis hominibus quæstio habenda esset, Re-ctori roganti, vt res differetur (& si id alijs honestis viris denegauerat) haud grauate concessit. Idem nostrorum postulatis pro incolumitate miserorum, ita prolixè annuit, vt iuberi soleat nostros dictare quæ uelint, se libenter mandaturum litteris & obsignaturum. De lubrum transflumen extructum est certumq; vectigal in annos singulos satis magnum curatum, sustentando curioni, qui plebi rusticana diebus festis rem diuinam faciat, qua ob varias tempestates totum fermè carebant annu. Quippe per hyemem crebræ fluminis inundationes rper æstatem, puluerulenta, atq; æstiosa via ad urbem eos venire prohibebant. Missus ad vicinum oppidum sacerdos, qui catechismum explicando, confessiones audiendo, conciones ad populum habendo, incredibile est, quantum in instituendis, sanandisq; oppidanorum mentibus profecerit; viginti fermè dierum spatio trecentas peccatorum vniuersè vitæ confessiones excepit, complures longè aberrantes

vantes ad rectam benè beatèq; viuendi viam
reduxit. In his vnus qui suæ salutis oblitus
à sacrorum vsu mysteriorum penitus abhor-
rebat, vsq; eo sacris concionibus est permotus,
ut quemadmodum ipse de se dicere solebat. E
Saulo fieret Paulus. Alter cum nostrum de
Christi reuiuiscntis mysterio dicentem audis-
set, iurauit se non prius carnem gustaturum
quam confessionis ope animam suam à morte
reuocasset. Quidam cum circum maria nauig-
ando ætatem contriuisset, hic tandem portum
salutis inuenit. Nam exhausta conscientie
sentina, tantam animo lætitiã cœpit, vt &
sibi, & alijs admirationi foret. Paucis diebus,
quasi cygnus vicina morte gestiẽs decessit. No-
nagenarij coniuges duo sæpe longo, & accliuũ
itinere ad sacerdotem nostrum accesserunt, ne
sacrarum concionum fructu carerent, adeò illos
diuini verbi dulcedo cœperat, Sacerdos porro
noster ex oppido discedens mirum sui & socie-
latis nostræ desiderium reliquit. Id vero docuit
euentus. Haud ita multo post nauis, vbi duo
erant è nostris, ex itinere eam forte oram mul-
ta iam nocte patebat. verebatur gubernator,
ne ab excubys, vt fieri solet, in anchoris expe-
ctare, & pernoctare cogèrentur in salo. At
vbi Nautę iussi edere nomen, Patres aliquos
societatis vehi illa naui dixerunt: re in oppi-
dum nuntiata, propere intempesta nocte sacer-
dotes pariter & oppidani obuiam nostris pro-
dierunt

dierunt

dierunt. Tantum fuit eorum studium, ut alij vadis, alij notatu ad nauim accederent eamq; etiam suppositis certatim humeris in terram subducerent, vt quam primum carissimorum hospitem aspectu fruerentur.

Collegio Angrensi auctum hoc anno patrimonium est empto prædio pastioni, santioniq; idoneo. Ad templi suppellectilem dono dati auri trecenti, totidem eoq; amplius ad subsidium pauperum à diuitibus corrogati. Nostri diu noctuque euocantur, vt agris ac moribundis opem ferant. Ex nostris scholis nonnulli religiosam vitam amplexi iam sunt, alij meditantur, reliqui magnum eruditionis atq; virtutis specimen prebent. Militum præsidia, tum publicis tum priuatis sermonibus adiuta sunt. Vinctis non modo ad salutem animorum, sed etiam ad cultum corporum necessaria suppeditata. Maximus est numerus eorum, qui ad nos sacrarum concionum, confessionumue causa ventitant. testimonio est, quod vnus sacerdos amplius centum audiuit de totius vitæ peccatis confitentes.

Angolana sedes hoc primum anno ex diurno, ac multiplici malo respirare cæpit, Namque ante hæc bellorum offensiones tumultus prædiariorum militum, Ducum discordia Barbarorum defectio, piratarum hæc maria obsidentium immanitas. Angolanam regionem multis, ac magnis calamitatibus affecerunt.

gunt. At verò nuper aduentu Lusitanae clas-
sis, seditio sublata, rebelles domiti, Christia-
na pariter, ac Lusitana res aucta. Hæc ge-
neratim ad nos ex illis locis pertulit rumor.
breui Latiores etiam, ac certiores nuncios ex-
pectamus. Intellectum est ex litteris priva-
torum, nostros duo inibi habere domicilia, alte-
rum Macignani, quæ Vrbs mediterranea ab-
est à mari millia passuum ducenta. Sacerdotem
vnum e nostris ad Regem Congi missum, alterum
esse in exercitu cum Lusitanis accessisse ad no-
strum exercitum sociorum Dynastarum au-
xilia ad numerum viginti millium sagittario-
rum: magnam in spem omnes venire breui fu-
turum, vt debellatis hostibus, lata repente
pax consequatur.

PROVINCIA MEXICANA.

SOCIOS haurit hoc anno amplius
ducentos triginta. Mexici,
in Domo professa tredecim, in
collegio sexaginta quinque.
In seminario vndecim. In An-
glo politano collegio septem & triginta, in
seminario quinque septemdecim in Guaxa-
quensi collegio, in Noua Galuano decem.

ofo